

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
مدرسه علمیه کوثر شهرستان قزوین

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

شرایط، موانع و آثار تدبّر در قرآن با تکیه بر آیات و روایات

استاد راهنما
سرکار خانم مریم شاه‌محمدی

استاد داور
حجت الاسلام والمسلمین دکتر هادی فنایی

پژوهشگر
زهرا علی‌بخشی

زمستان ۱۳۹۳

بسمه تعالی

تحقیق پایانی با موضوع:

که توسط سرکار خانم:

برای دریافت دانشنامه سطح دو (کارشناسی) تدوین شده است، توسط هیأت داوران مورد

ارزیابی قرار گرفته و در تاریخ / / ۱۳۰۰، با کسب رتبه پذیرفته شده است.

استاد راهنما:

استاد داور:

مدرسه علمیه:

شهرستان:

امضای مدیر و مهر مدرسه

تحمیدیه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَعَ الْإِسْلَامَ فَسَهَّلَ شَرَائِعَهُ لِمَنْ وَرَدَهُ وَاعَزَّ أَرْكَانَهُ عَلَيَّ مَنْ غَالِبُهُ فَجَعَلَهُ أَمْنًا لِمَنْ عَلِقَهُ وَ سَلَمًا لِمَنْ دَخَلَهُ وَ بُرْهَانًا لِمَنْ تَكَلَّمَ بِهِ وَ شَاهِدًا لِمَنْ خَاصَمَ عَنْهُ وَ نُورًا لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِهِ وَ فَهَمًا لِمَنْ عَقَلَ وَ لُبًّا لِمَنْ تَدَبَّرَ وَ آيَةً لِمَنْ تَرَسَّمَ وَ تَبَصَّرَ لِمَنْ عَزَمَ وَ عِبْرَةً لِمَنْ اتَّعَظَ وَ نَجَاةً لِمَنْ صَدَّقَ وَ ثِقَةً لِمَنْ تَوَكَّلَ وَ رَاحَةً لِمَنْ فَوَّضَ وَ جَنَّةً لِمَنْ صَبَرَ فَهُوَ أَبْلَجُ الْمَنَاهِجِ وَ أَوْضَحُ الْوَلَائِحِ شَرِيفُ الْمَنَارِ مُشْرِقُ الْجَوَادِ مُضِيءُ الْمَصَابِيحِ كَرِيمُ الْمُضْمَارِ رَفِيعُ الْغَايَةِ جَامِعُ الْحَلَبَةِ مُتَنَافِسُ السُّبُقَةِ شَرِيفُ الْفُرْسَانِ التَّصَدِيقُ مِنْهَاجُهُ وَ الصَّالِحَاتُ مَنَارُهُ وَ الْمَوْتُ غَايَتُهُ وَ الدُّنْيَا مِضْمَارُهُ وَ الْقِيَامَةُ حَلَبَتُهُ وَ الْجَنَّةُ سَبْتُهُ؛^۱

ستایش خداوندی را سزااست که راه اسلام را گشود و راه نوشیدن آب زلالش را بر تشنگان آسان فرمود، ستون‌های اسلام را در برابر ستیزه‌جویان استوار کرد و آن را پناهگاه امنی برای پناه‌برندگان و مایه‌ی آرامش برای واردشوندگان قرار داد. اسلام، حجت و برهان برای گویندگان و گواه روشن برای دفاع‌کنندگان و نور هدایت‌گر برای روشنی‌خواهان و مایه فهمیدن برای خردمندان و عقل و درک برای تدبیرکنندگان و نشانه‌ی گویا برای جویندگان حق و روشن‌بینی برای صاحبان عزم و اراده، پندپذیری برای عبرت‌گیرندگان، عامل نجات و رستگاری برای تصدیق‌کنندگان و آرامش‌دهنده‌ی تکیه‌کنندگان راحت و آسایش توکل‌کنندگان و سپری نگه‌دارنده برای استقامت‌دارندگان است. اسلام روشن‌ترین راه‌ها است، جاده‌هایش درخشان، نشانه‌های آن در بلندترین جایگاه، چراغ‌هایش پرفروغ و سوزان، میدان مسابقه آن پاکیزه برای پاکان و سرانجام مسابقه‌های آن روشن و بی‌پایان است، مسابقه‌دهندگان آن پیشی‌گیرنده و چابک‌سوارانند. برنامه‌ی این مسابقه، تصدیق کردن حق، راهنمایان آن، اعمال صالح، پایان آن، مرگ، میدان مسابقه، دنیا، مرکز گرد آوردن مسابقه‌دهندگان، قیامت و جایزه آن، بهشت است.

۱. نهج‌البلاغه، خطبه ۱۰۶.

تقدیم

این تحقیق پایانی هدیه به محضر مبارک پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)
و ائمه معصومین (علیهم السلام) که مدبران حقیقی قرآن‌اند.

- ۳۴- محسنی گرگانی، احمد، تجلی قرآن و عترت در حافظ شدن کربلایی کاظم ساروقی و سرداران رشید اسلام، چاپ اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۹.
- ۳۵- محمدی، حمید، تفسیر بشری، چاپ پنجم، قم، دارالذکر، ۱۳۸۵.
- ۳۶- مشایخی، مهدی، آداب تلاوت قرآن، چاپ اول، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۷۹.
- ۳۷- مشکینی اردبیلی، علی، تفسیر سوره ص، قم، انتشارات اسلامی، بی‌تا.
- ۳۸- مظفر، محمدرضا، ترجمه منطق، ترجمه علی شیروانی، ج ۱، مؤسسه انتشارات دارالعلم.
- ۳۹- مظلومی، رجبعلی، پژوهشی پیرامون آخرین کتاب آسمانی (فهم قرآن)، ج ۴، چاپ دوم، تهران، نشر کوکب، ۱۳۶۱.
- ۴۰- مکارم شیرازی و دیگران، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۴، ۶، ۱۴، ۱۹ و ۲۱، چاپ پنجاه و یکم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
- ۴۱- ملکی تبریزی، جواد آقا، اسرار الصلوه، تهران، انتشارات فره‌مند.
- ۴۲- موسوی گرمارودی، ابوالفضل، تدبر در قرآن: چه کسانی اهل بیت پیامبرند، چاپ اول، قم، دلیل ما، ۱۳۸۱.
- ۴۳- میرزایی، فاطمه، سرّ قرآن، چاپ اول، تهران، ارمان طوبی، ۱۳۸۶.
- ۴۴- میرشمسی، صدیقه، ظواهر آیات قرآن مجید و حجّیت آن، چاپ اول، انتشارات سخن، تهران، ۱۳۹۰.
- ۴۵- نراقی، ملامهدی، جامع السعادات، ج ۳.
- ۴۶- نقی پور، ولی‌الله، پژوهشی پیرامون تدبر در قرآن، چاپ چهارم، تهران، انتشارات اسوه، ۱۳۸۱.

۴۷- هاشمی رفسنجانی، اکبر، تفسیر راهنما، ج ۸، چاپ اول، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۶۸.

منابع عربی

- ۱- آمدی، عبدالواحد، غرر الحکم و درر الکلم، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶.
- ۲- ابن زکریا، أبی الحسین احمد بن فارس، معجم مقاییس اللغة، تحقیق عبدالسلام محمدهارون، ج ۴، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۴.
- ۳- حرّ عاملی، محمد بن حسین، وسائل الشیعه، ج ۱، تهران، مکتبه الاسلامیه، ۱۳۸۳.
- ۴- خسروی، غلامرضا، مفردات الفاظ قرآن، ج ۳، انتشارات مرتضوی، ۱۳۶۹.
- ۵- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن، ترجمه غلامرضا خسروی حسینی، ج ۲، چاپ چهارم، قم، المکتبه المرتضویه، لإحياء الآثار الجعفریه، ۱۳۸۷.
- ۶- رضائی اصفهانی، محمدعلی، درآمدی بر تفسیر علمی قرآن، چاپ اول، قم، انتشارات آزاد گرافیک، ۱۳۸۴.
- ۷- زمخشری، محمود بن عمر، الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل، ج ۲، بیروت، دارالعرفه.
- ۸- طبرسی، ابوعلی فضل بن حسن، تفسیر جوامع الجامع، چاپ اول، بیروت، مؤسسه الاعلامی للمطبوعات، ۱۴۱۵.
- ۹- _____، مجمع البیان لعلوم القرآن، ج ۲، چاپ اول، بیروت، مؤسسه الاعلامی للمطبوعات، ۱۴۱۵.
- ۱۰- طوسی، ابوجعفر محمد بن حسن، التبیان فی التفسیر القرآن، ج ۱ و ۳، چاپ اول، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹.

۱۱- غزالی، ابوحامد محمد بن محمد، احياء العلوم الدين، ج ۴، دمشق، مكتبه عبدالوكيل الدروبي.

۱۲- فيض كاشاني، محمد بن مرتضى، كتاب الصافي في تفسير القرآن، ج ۱.

۱۳- فيض كاشاني، ملامحسن، محجه البيضاء، ج ۲، قم، دفتر انتشارات اسلامي.

۱۴- قريشي، علي اكبر، قاموس قرآن، چاپ ۱۵، تهران، دارالكتاب الاسلاميه، ۱۳۵۲.

۱۵- قمي، محمد بن علي بن بابويه (صدوق)، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، تهران، مكتبه الصدوق.

۱۶- _____، عيون الاخبار الرضا (عليه السلام)، ج ۲، قم، دارالعلم، ۱۳۷۷.

۱۷- كليني رازي، محمد بن يعقوب، اصول كافي، ج ۱، ۲، ۳، ۴، ۸ و ۲۲، چاپ اول، قم، هجرت، ۱۳۹۰.

۱۸- مجلسي، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۱، ۹، ۵۳، ۶۷، ۷۵، ۹۲، تهران، المكتب الاسلاميه.

۱۹- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۸ و ۱۰، چاپ دوم، تهران، مكتبه الاعلام الاسلاميه، ۱۳۶۷.

۲۰- مصطفوی، التحقيق في كلمات القرآن، ج ۳، تهران، بنگاه ترجمه و نشر كتاب، ۱۳۶۰.

۲۱- نوری، ميرزا حسين، مستدرک الوسائل، ج ۲، ۳، ۴ و ۱۲، قم، مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۷.

۲۲- الهندي، علاء الدين علي المتقي بن حسام الدين، كنز العمال، بيروت، مؤسسه رساله، ۱۴۰۱.

مقالات

۱- اخوان مقدم، زهره، «شرايط تدبر در قرآن»، حزب الله، ۱۳۸۸.

- ۲- _____ «موانع تدبر در قرآن»، جام جم، ۱۳۸۶.
- ۳- امامی، سید حسین، تدبر در قرآن، تدبر، هدف اساسی نزول قرآن است، جام جم، ۱۳۸۹.
- ۴- امیرخانی، علی، «چگونه در قرآن تدبر کنیم»، کیهان، ۱۳۸۴.
- ۵- جان‌بزرگی، علی، «لزوم تدبر در قرآن»، جمهوری اسلامی، ۱۳۷۲.
- ۶- حسینی رودباری، سید مصطفی، مقاله نمودهایی از تدبر در قرآن.
- ۷- حصارکی، نعمت‌الله، «تدبر در قرآن»، شماره ۴.
- ۸- خوشدل مفرد، حسین، «ضوابط تدبر در قرآن از منظر علامه طباطبایی»، پژوهشنامه علوم و معارف قرآن کریم، شماره ۸، ۱۳۸۹.
- ۹- دلشاد تهرانی، «اهمیت تفکر و تدبر»، کیهان فرهنگی، شماره ۲۴۵، ۱۳۸۵.
- ۱۰- زکریا، یحیی، «دیدگاه علامه طباطبایی پیرامون موانع تدبر در قرآن»، رسالت، ۱۳۸۴.
- ۱۱- _____ «شرایط و لوازم تدبر در قرآن کریم»، رسالت، ۱۳۸۴.
- ۱۲- _____ «نتایج تدبر در قرآن در اندیشه علامه طباطبایی (رحمه الله)»، رسالت، ۱۳۸۴.
- ۱۳- صفی الحسینی، سلیمان، «تدبر و اهمیت آن در فهم قرآن»، رسالت، ۱۳۸۳.
- ۱۴- طالب‌تاش، مجید، «درآمدی بر تدبر در قرآن»، رشد آموزش قرآن، شماره ۲۹.
- ۱۵- فلسفیان، عبدالمجید، «تدبر، پل ارتباطی انسان با قرآن».
- ۱۶- قرآن در کلام امام (رحمه الله): حجاب‌ها و موانع تدبر در قرآن، جمهوری اسلامی، ۱۳۷۲.
- ۱۷- کاشانی، اصغرهادی، مراتب انس با قرآن در روایات، علوم حدیث، شماره ۱۳، ۱۳۷۸.

- ۱۸- کرجی، علی، «تدبر در قرآن از دیدگاه اهل بیت (علیهم السلام)»، صدای عدالت، ۱۳۸۴.
- ۱۹- محرابی، الهام، «ضرورت و اهمیت تدبر در قرآن کریم»، شمیم یاس، شماره ۱۱۳.
- ۲۰- محمدی، مراتب انس با قرآن، نشریه اعتدال، ۱۳۸۹.
- ۲۱- محمدی اشتهاردی، محمد، «تدبر در قرآن»، کیهان، ۱۳۷۲.
- ۲۲- مقاله تأکید رهبر فرزانه انقلاب بر ضرورت تدبر، تفکر و انس با قرآن.
- ۲۳- مؤمن، علی، دیدگاه شیخ طوسی درباره تدبر در قرآن، نشریه رسالت، ۱۳۸۴.
- ۲۴- منتظری، مهدی، «شهر قرآن شهد زندگی، چگونگی تدبر در قرآن»، شبستان اندیشه، شماره ۳۹.